

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 450/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava, proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 34T/6/2018 z 10. februára 2020 a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 3To/100/2021 z 8. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť namietané rozhodnutia, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol namietaným rozsudkom okresného súdu uznaný vinným z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona (ďalej len „TZ“) na skutkovom základe, že ako vodič osobného motorového vozidla nedal prednosť maloletej chodkyňi prechádzajúcej cez priechod pre chodcov, následkom čoho pravým spätným zrkadlom osobného motorového vozidla narazil do ľavej strany tela chodkyne, čím maloletá poškodená utrpela ťažké zranenia – pomliaždenie, hematóm a odreninu čelovej oblasti hlavy vľavo, krvácanie pod tvrdú plenu v čelovej oblasti vľavo, pomliaždenie a krvácanie do mozgu, zlomeninu ľavej čelovej kosti, ramennej kosti a oboch dolných končatín. Za uvedený skutok bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov s podmieňčným odkladom na skúšobnú dobu 36 mesiacov, trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu na dobu 3 rokov a povinnosť nahradiť škodu

poškodenej vo výške 13 245 eur a zdravotnej poisťovni vo výške 12 883,42 eur. So zvyškom nároku okresný súd poškodenú odkázal na civilné konanie. Okresný súd rozsudok odôvodnil okrem iného tým, že pri svojom rozhodovaní zohľadnil vek poškodenej (9 rokov), ktorá nesprávne vyhodnotila pohyb a rýchlosť osobného motorového vozidla, avšak sťažovateľ vzhľadom na svoje dlhoročné vodičské skúsenosti s vedením motorového vozidla mal v blízkosti priechodu pre chodcov venovať jeho vedeniu zvýšenú pozornosť, pričom v prípade dieťaťa nemožno od neho očakávať, že vyhodnotí rýchlosť vozidla správne. Z výpovede sťažovateľa považoval súd za preukázané, že maloletú poškodenú si všimol až na priechode pre chodcov. Za daných okolností podľa okresného súdu záver znaleckého posudku, že poškodená vstupom na cestu vytvorila pre sťažovateľa kolíznú situáciu, nemá na zavinenie sťažovateľa žiadny vplyv.

3. Proti namietanému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 3To/65/2020 z 18. mája 2021 odvolanie sťažovateľa zamietol ako nedôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom č. k. 3Tdo/84/2021 z 24. novembra 2021 zrušil uvedené uznesenie krajského súdu na základe dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (ďalej len „TP“) pre nezákonné zloženie súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP (nesprávne právne posúdenie, pozn.) najvyšší súd uviedol, že v súčasnom štádiu konania je nadbytočné a predčasné zaoberať sa akýmkoľvek inými dovolacími námietkami sťažovateľa, a to z dôvodu, že by tak zaviazal svojím právnym názorom odvolací senát, ktorý ešte len má vzniknúť.

4. Po vrátení veci krajský súd namietaným uznesením opätovne zamietol odvolanie sťažovateľa s odôvodnením, že znalec označil ako príčinu dopravnej nehody nesprávnu techniku chôdze poškodenej tak, že poškodená vytvorila v jazdnej dráhe sťažovateľa prekážku, v dôsledku čoho došlo ku zrážke. Znalec však nevyklúčil zavinenie sťažovateľa, pričom skonštatoval, že sťažovateľ reagoval na poškodenú oneskorene. Sťažovateľ poškodenú vzhliadol v čase, keď sa už pohybovala po priechode pre chodcov, pričom sťažovateľ už zrážke nedokázal zabrániť. Sťažovateľ si podľa súdu závery znalca o zavinení poškodenej vykladá jednostranne, tak aby svedčili v jeho prospech. Takýto výklad krajský súd odmieta, pretože zo znaleckého skúmania nevyplývalo, že by poškodená na priechod pre chodcov vošla znenazdajky, a už vôbec, že by sa rozbehla alebo utekala. K obrane sťažovateľa, že nepredpokladal, že poškodená vkročí na priechod pre chodcov, krajský súd uviedol, že túto obranu sťažovateľa nie je možné prijať z dôvodu, že na mieste nehody je priechod pre chodcov riadne označený vodorovnými pruhmi na vozovke, ako aj zvislou dopravnou značkou. Povinnosťou sťažovateľa bolo v danej chvíli vozidlo spomaliť, ak nie úplne zastaviť a umožniť poškodenej bezpečný prechod cez cestu. K námietke sťažovateľa o tom, že nevedel odhadnúť vek poškodenej, krajský súd uviedol, že na hlavnom pojednávaní sťažovateľ uviedol, že „*Áno, musel som to vedieť, nakoľko mala na sebe školskú tašku na chrbte.*“. K uvedenému krajský súd dodal, že okrem tohto indikátora bol ďalším aj vzrast poškodenej, v dôsledku čoho ju nebolo možné zameniť s dospelou osobou.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že v rámci trestného konania boli súdom predložené dva znalecké posudky (jeden zo strany obhajoby a jeden zo strany obžaloby). V oboch uvedených posudkoch znalci totožne uviedli, že príčinou vzniku dopravnej nehody bola zlá technika chôdze

a pohybu poškodenej na priechode. Nesprávna technika chôdze chodkyne bola tým prvkom nehodového deja, ktorý bol pre vznik dopravnej nehody rozhodujúci. Zo znaleckých posudkov tiež vyplynulo, že sťažovateľ nemal možnosť zrážke s poškodenou zabrániť ani pri intenzívnom brzdení. Pokiaľ by sťažovateľ na vzniknutú situáciu reagoval náhlou zmenou jazdy vozidla na hranici jeho adhézných možností, ohrozil by tým nielen seba a ostatných účastníkov cestnej premávky, ale najmä maloletú poškodenú, keďže by v takom prípade stratil kontrolu nad vozidlom a dôsledky tohto konania by mohli mať aj smrteľné následky. Od už uvedeného sťažovateľ tiež odvíja otázku miery jeho zavinenia, ako aj podmienok vzniku dopravnej nehody (vznik a zabránenie dopravnej nehody).

6. Sťažovateľ tiež namieta nesprávne právne posúdenie zisteného skutku. Konkrétne namieta, že uvedeného skutku sa mal dopustiť tým, že porušil dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona [§ 138 písm. h) TZ] ako vodičovi motorového vozidla. Sťažovateľ s touto právnou kvalifikáciou skutku nesúhlasí a poukazuje na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, podľa ktorej „... ak vodič reaguje nesprávne na nebezpečnú situáciu, ktorú vyvolal iný účastník cestnej premávky porušením jej pravidiel a v dôsledku toho nezabráni dopravnej nehode, hoci pri správnej reakcii bolo možné nehode predísť, možno horobiť zodpovedným za nehodu iba potiaľ, pokiaľ mu na voľbu nesprávneho riešenia vzniknutej situácie možno pričítať zavinenie (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Tdo/62/2011, 2Tz/6/2006).

7. Sťažovateľ, poukazujúc na zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, uvádza, že zo žiadneho ustanovenia uvedeného zákona explicitne nevyplýva povinnosť vodiča osobitne predvídať pohyb detí aj na iných miestach, než sú uvedené v zákone (stojaci autobus, pešia zóna a obytná zóna). Podľa názoru krajského súdu musí vodič predvídať aj nepredvídateľné konanie chodca, no tento právny názor nekorešponduje porušeniu dôležitej povinnosti vodiča motorového vozidla (sťažovateľa).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému rozsudku okresného súdu:

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ proti namietanému rozsudku okresného súdu podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd namietaným uznesením. Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení rozsudkom okresného súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému uzneseniu krajského súdu:

III.2.1. K námietke o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku:

9. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa vychádzal ústavný súd z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1

ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv vyplývajúcich z ústavy a práv, ktoré sú zakotvené v dohovore, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučnou úlohou ústavného súdu. Táto úloha predstavuje úlohu každého orgánu verejnej moci v rámci jemu zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré participujú na ochrane ústavnosti. Ako vyplýva z ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu, kontrapozičný záver by predstavoval denegáciu princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (I. ÚS 139/2021, III. ÚS 369/2021, IV. ÚS 407/2021, IV. ÚS 594/2021). Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá z procesnej pozície sťažovateľa namieta pred ústavným súdom porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o právnu ochranu najskôr ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu (realizácii) právomoci ústavného súdu (I. ÚS 178/04, I. ÚS 175/2014, II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, IV. ÚS 380/04). Ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práv, o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (III. ÚS 1/04). Sťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov ochrany práv využije, ale je povinný postupovať od ochrany poskytovanej inými orgánmi verejnej moci smerom k justičnej ochrane poskytovanej ústavným súdom. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky dostupné právne prostriedky súdnej, prípadne aj inej právnej ochrany jeho základného práva a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva ústavnou sťažnosťou adresovanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 178/2011, III. ÚS 703/2017, IV. ÚS 193/2010, IV. ÚS 453/2011).

10. Časť preskúmvanej ústavnej sťažnosti pozostáva z námietky sťažovateľa o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, konkrétne použitia kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 157 ods. 2 písm. a) v spojení s § 138 písm. h) TZ. Ústavný súd vlastným šetrením zistil, že sťažovateľ proti namietanému uzneseniu krajského súdu nepodal dovolanie, v ktorom by mohol uplatniť svoju námietku o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že najvyšší súd v spomínanom dovolacom procese, ktorý predchádzal vydaniu namietaného uznesenia krajského súdu, neposúdil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP (nesprávne právne posúdenie zisteného skutku) len pre koncentráciu najvyššieho súdu na dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) TP (nezákonné zloženie súdu). Ústavný súd tak v tejto časti ústavnej sťažnosti identifikuje nevyčerpanie dovolania ako účinného prostriedku nápravy.

11. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nevyčerpanie dovolania ako neprípustnú.

III.2.2. K námietke o nedostatočnom zistení skutkového stavu:

12. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci

nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to aj pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

14. Sťažovateľ namietala nedostatočné zistenie skutkového stavu všeobecnými súdmi (miera jeho zavinenia, závery znaleckých posudkov, priebeh dopravnej nehody). Krajský súd v namietanom uznesení skonštatoval, že v danom prípade je nutné vychádzať z posudku, ktorý predložila obžaloba, hoci sa s posudkom zo strany obhajoby v zásade v podstatných otázkach nelíšia. K uvedenému záveru dospel z dôvodu, že posudok zo strany obžaloby obsahoval spracovanie možnosti zabránenia dopravnej nehody zo strany sťažovateľa.

15. Ďalej uviedol, že je pravdou, že znalec označil ako príčinu dopravnej nehody nesprávnu techniku chôdze poškodenej tak, že poškodená vytvorila v jazdnej dráhe sťažovateľa prekážku, v dôsledku čoho došlo k zrážke. Znalec však nevyhlásil zavinenie sťažovateľa, pričom skonštatoval, že sťažovateľ na poškodenú reagoval oneskorene, ktorá sa v čase kolízie nachádzala na priechode pre chodcov. Sťažovateľ poškodenú vzhliadol v čase, keď sa táto na priechode pre chodcov už pohybovala, prešla značnú časť priechodu, pričom sťažovateľ už zrážke nedokázal zabrániť. Sťažovateľ si však závery znalca vykladá jednostranne vo svoj prospech a zodpovednosť za vznik nehody prenáša na maloletú poškodenú. S tým sa krajský súd nestotožnil s poukazom na skutočnosť, že sťažovateľ reagoval na poškodenú oneskorene a poškodená sťažovateľovi nevytvorila náhlu prekážku. V opačnom prípade by k stretu vozidla s poškodenou došlo v nárazníkovej zóne vozidla, nie bočnej (spätné zrkadlo). Napriek tomu, že zo znaleckého posudku vyplynulo, že sťažovateľ išiel pravdepodobne primeranou rýchlosťou, nachádzal sa bezprostredne pred miestom označeným bielymi pruhmi, zároveň označeným zvislou dopravnou značkou, ktorá

upozorňuje na právo prednostného prechodu chodca. Povinnosťou sťažovateľa bolo v danej chvíli vozidlo spomaliť, resp. zastaviť a umožniť poškodenej bezpečný prechod cez cestu, o to viac, ak videl, že na priechode pre chodcov sa nachádza maloleté dieťa. Nie je náležité dovolávať sa predvídania a zhodnocovania dopravnej situácie zo strany maloletej poškodenej, a tým prenášať na ňu zodpovednosť. Znalec pripustil verziu poškodenej, čo sa týka zrážky, a to, že pred vozidlom poškodená zastavila a uskočila, čo korešponduje so samotným priebehom zrážky. Pri analýze zabránenia zrážky znalec skonštatoval, že sťažovateľ mohol intenzívnym brzdením zrážke zabrániť a že prudkým brzdením by s najväčšou pravdepodobnosťou došlo k majetkovej škode na vozidle alebo k závažnejšiemu následku na zdraví, k čomu napokon aj došlo. Sťažovateľ podľa svojich slov cestu poznal, touto cestou jazdil približne 12 rokov do práce, musel mať vedomosť o pohybe chodcov nielen popri hlavnej ceste, ale aj pri predchádzaní vozovky. Sťažovateľovi nič nebránilo v tom, aby si poškodenú všimol a umožnil jej bezpečne prejsť cez cestu (priaznivé poveternostné podmienky). Vzhľadom na uvedené je tak nenáležité aprobovať argumentáciu sťažovateľa s prenesením zodpovednosti na poškodenú vo väčšej miere, než k akej dospeli súdy. Poškodená vstúpila na vozovku v mieste, ktoré požíva osobitnú ochranu. Pokiaľ si sťažovateľ nebol istý úmyslom poškodenej, z opatrnosti mal rýchlosť vozidla znížiť, prípadne zastaviť vozidlo, a tým eliminovať, prípadne znížiť riziko dopravnej nehody. Krajský súd sa vyrovnal aj s dodatkom k znaleckému posudku predloženým sťažovateľom, na ktorý súd prihliadol, avšak nevyhodnotil ho v jeho prospech. Znalec pri vypracovaní dodatku vychádzal zo skutočností uvádzaných sťažovateľom, no bez zohľadnenia výpovede o priebehu nehody maloletou poškodenou, v dôsledku čoho sa jeho závery javia ako jednostranné a v prospech sťažovateľa.

16. Po oboznámení sa s obsahom namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd k skutkovej časti ústavnej sťažnosti konštatuje, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Namietané uznesenie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu skutkové závery, ktoré sa rozhodne nedajú označiť za zistené v svojom procese súdu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o porušení jeho označených práv.

17. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu